

קו לחינוך

הקו שלך למידע חינוכי

גיליון 492 | ט' כסלו תש"ע | 26.11.09 | משוגר למנויים בלבד | kav1@bezeqint.net | www.kavnet.co.il | מו"ל ועורכת: סגל בן ארצי | עריכה: מיכל חביב | המערכת: היסמין 1 רמת אפעל | טל. 03-6354484 | פקס. 03-6354490

מיצ"ב תשס"ט; הציונים בעלייה קלה בלבד. הפערים לעומת זאת גדלים

חברתי-כלכלי בינוני (אין במגזר הערבי כמעט תלמידים מרקע כלכלי-חברתי גבוה) לתלמידים מרקע נמוך. הפערים במגזר הערבי נעים בין 38 נקודות ל-47 נקודות בסולם הרב-שנתי. על פי דו"ח נתוני המיצ"ב, העלייה בפערים נובעת מכך שהישגי התלמידים מרקע בינוני וגבוה השתפרו, ואילו הישגי התלמידים מרקע נמוך ירדו במקצת או נותרו ללא שינוי. רק במקצוע העברית חל צמצום בפערים במידת מה.

בדו"ח המיצ"ב גם נבדקו הפערים בהישגים בין בנים ובנות. מהדו"ח עולה, כי במדע וטכנולוגיה ואנגלית היו הישגי הבנות גבוהים מהישגי הבנים בכיתות ה' ובכיתות ח' כאחד. לעומת זאת במתמטיקה היו הישגי הבנים במגזר היהודי גבוהים מעט מהישגי הבנות.

יש לציין, כי במגזר הערבי היו הישגי הבנות במיצ"ב גבוהים מהישגי הבנים בכל המקצועות, לרבות במתמטיקה. שר החינוך, גדעון סער, ציין כי הפערים בין הישגי התלמידים במגזר היהודי והישגי התלמידים במגזר הערבי, כמו גם בין תלמידים ממעמד חברתי-כלכלי גבוה לתלמידים ממעמד חברתי-כלכלי נמוך, התרחבו במרבית המקצועות ובמיוחד באנגלית. סער הוסיף, כי משה"ח יפעל לצמצום הפערים באנגלית; "נגבש בקרוב תוכנית, שבמסגרתה תוענק השקעה גבוהה יותר במקצוע זה לבתי"ס בפריפריה ובשכונות חלשות".

סער ציין עוד, כי הוא מייחס את העלייה המתונה בהישגי התלמידים במיצ"ב לשני גורמים עיקריים; הלמידה הסדירה שהתקיימה בכיתות ח' בשנת הלימודים תשס"ט - ללא עיצומים או שביתות של ארגון המורים, ותוספת השעות הפרטניות במסגרת רפורמת אופק חדש, שמהן נהנו רבים מתלמידי כיתות ה'. סער החמיא על העלייה בהישגים במיצ"ב לשרת החינוך הקודמת, יולי תמיר, שכינה בתפקיד במרבית שנת תשס"ט. לדבריו; "בניגוד לשרי חינוך אחרים הגישה שלי עניינית. אני לא מבקש להשמיד את כל מה שעשו קודמיי. ההוכחה לכך היא שרפורמת אופק חדש ממשכה".

למרות העלייה המתונה בהישגי התלמידים בכל מקצועות המיצ"ב, נשארו הציונים נמוכים למדי, במיוחד בכיתות ח'. עובדה זו כמעט ונבלעה בשלל הנתונים שהציג משה"ח השבוע במסיבת עיתונאים, שחשפה את תוצאות מבחני המיצ"ב בתשס"ט. כך, לדוגמה, הציון הממוצע במדע וטכנולוגיה בכיתה ח' עומד בתשס"ט על 53, באנגלית בכיתה ח' - 59 ובמתמטיקה - 48 בלבד.

השנה לראשונה הוצגו הציונים על פי סולם רב שנתי חדש. לפי סולם זה, הונהג מערך כיוול סטטיסטי למבחני המיצ"ב, במטרה לאפשר השוואה רב שנתית של הציונים במקצועות השונים. על פי המערך החדש, נקבע כבסיס הציון הממוצע 500 לכל המקצועות בתשס"ח. בהשוואה לציון זה נקבעו השינויים בציונים בתשס"ט.

הסולם החדש מאפשר מדידה מדויקת יותר, אך גם חושף פערים גדולים, בין הישגים, מקצועות וקבוצות לומדים. מהתוצאות עולה, למשל, כי קיים פער גדול בהישגים במדע וטכנולוגיה, מתמטיקה ואנגלית בין התלמידים מהמגזר היהודי ובין התלמידים מהמגזר הלא יהודי. הפער בציון הממוצע במדע וטכנולוגיה בכיתות ה' עומד על 40 נקודות בסולם הרב שנתי, ובאנגלית על 34 נקודות. הפער הגדול ביותר נמצא במתמטיקה - 61 נקודות. בכיתות ח' התרחב הפער באנגלית ל-82 נקודות בסולם הרב-שנתי, במדע וטכנולוגיה ל-66 נקודות ובמתמטיקה ל-32 נקודות. בכל מקצועות המיצ"ב גם הגיעו תלמידים מרקע חברתי-כלכלי גבוה להישגים גבוהים יותר במידה ניכרת מתלמידים מרקע חברתי-כלכלי נמוך.

בכיתות ה' במגזר היהודי, הפערים בהישגי תלמידים מרקע חברתי-כלכלי גבוה לעומת הישגי תלמידים מרקע נמוך נעים בין 50 נקודות במדע וטכנולוגיה ל-70 נקודות במתמטיקה. בכיתות ח' אף מתרחבים הפערים, ונעים בין 85 נקודות בשפת אם עברית ל-101 נקודות באנגלית. גם במגזר הערבי קיימים פערים בהישגים בין תלמידים מרקע

בג"ץ דחה את עתירת ארגון המורים על יישום רפורמת אופק חדש בחטיבות הביניים

חריגים, שבהם נפלה טעות משפטית מהותית בהכרעתו. בעתירת ארגון המורים לא מצא בג"ץ טעות כזו. עם זאת, הפנה בג"ץ את הארגון המורים לבית הדין הארצי לעבודה כדי להכריע בו בשאלה "מיהו הארגון היציג של מורי חטיבות הביניים?" - הסתדרות המורים, שחתמה על הסכם אופק חדש, או ארגון המורים. בפסק הדין מצוין בג"ץ, כי שאלת היציגות היא המפתח לפתרון הסכסוך בין ארגון המורים ומשה"ח בנושא ההשתתפות של מורי חטיבות הביניים ברפורמת אופק חדש.

בג"ץ דחה השבוע את עתירת ארגון המורים העל יסודיים כנגד משה"ח בנושא הפעלת רפורמת אופק חדש בחטיבות הביניים. העתירה הוגשה בעקבות החלטת בית הדין הארצי לעבודה, שעל פיה משה"ח רשאי לחייב את כל מורי חטיבות הביניים להשתתף ברפורמת אופק חדש, גם כאלה המשתייכים לארגון המורים. מפסק הדין עולה, כי בג"ץ לא מצא לנכון להתערב בפסיקת בית הדין הארצי לעבודה. בנימוק להחלטתו זו מצוין, כי בג"ץ אינו מתערב בפסיקות בית הדין הארצי לעבודה אלא במקרים

יום עיון: "חיפוש גורלי - החברה בישראל מחפשת מורים טובים"

על מדיניות הכשרת המורים; משה"ח, המל"ג והמכללות להוראה. לדבריה, משה"ח אחראי לתקצוב ולתכנון, קובע את דרישות הכניסה ללימודי ההוראה, ומפקח על תוכניות ההכשרה. לטענתה, המל"ג אמורה לפקח על תוכניות הלימודים במכללות לחינוך מבחינה אקדמית, אך למעשה היא מנוכרת למכללות ואינה יודעת מה נעשה בהן. לדבריה, המכללות לחינוך רבות מדי, והשונות ביניהן גדולה מדי. קיימת תחרות גדולה בין המכללות על הנרשמים להוראה, שמטרתה היא הישרדות. מסיבה זו קשה למכללות להתאגד ולגבש מדיניות משותפת להכשרה להוראה. לטענת ד"ר ליבמן, המכללות לחינוך שותפות לנזק שנגרם למעמד מקצוע ההוראה.

לדברי פרופ' רמי יוגב, מביה"ס לחינוך באוניברסיטת תל אביב, למשה"ח יש תוכניות יפות להכשרת מורים, אך אלו לא יפתרו את המחסור החמור במורים. לדבריו, הירידה בהרשמה ללימודי הוראה היא תהליך מתמשך. העלייה הקלה השנה הייתה זמנית בלבד - בשל המשבר הכלכלי.

יוגב טען, כי מרבית המתכשרים להוראה כיום מגיעים מהמעמד הנמוך וחסר להם הון תרבותי; "אתם לא רוצים לראות אותם מורים", הוסיף. לדבריו, הגורם היחיד שיכול לשפר את המצב הן המכללות עצמן, אבל הדבר מחייב שיתוף פעולה ביניהן. יש להקים ארגון על מכללות, שינהל את המאבק הציבורי להעלאת איכות ההכשרה להוראה. מנהל האגף להכשרת עובדי הוראה במשה"ח, נוח גרינפלד, ציין כי אסור לוותר על ההכשרה המסורתית להוראה. עם זאת אי-אפשר לפסול הכשרה חלופית להוראה, שמטרתה למשוך אוכלוסיות איכותיות למקצוע. גרינפלד הוסיף, כי תוכניות ההכשרה החלופיות נובעות גם משיקולים כלכליים, שעולים מהשינויים בתקציב החינוך.

מכון מופ"ת ערך בשבוע שעבר יום עיון בנושא "חיפוש גורלי - החברה בישראל מחפשת מורים טובים".

מרבית הדוברים ביום העיון לא חסכו ביקורת ממדיניות משה"ח לפתרון בעיית המחסור במורים. גם המכללות לחינוך הואשמו כי אינן משתפות פעולה ביניהן ואינן מגבשות ביחד מדיניות לפתרון הבעיה. בהרצאה שפתחה את יום העיון טענה נשיאת מכללת בית ברל, פרופ' תמר אריאב, כי הנהירה של משה"ח אחרי תוכניות חלופיות להכשרת

בהרצאה שפתחה את יום העיון טענה נשיאת מכללת בית ברל, פרופ' תמר אריאב, כי הנהירה של משה"ח אחרי תוכניות חלופיות להכשרת מורים אינה מבוססת על מחקר.

מורים אינה מבוססת על מחקר. לדבריה, מתעצמים הניסיונות של המשרד להביא "אנשים טובים" להוראה, למשל מההייטק, ולהכשיר אותם בזמן קצר.

לטענתה, התוכניות החלופיות פוגעות בהוראה כפרופסיה. הסיבה לכך היא שההכשרה הקצרה מעלה את השאלה "אם ניתן להיכנס להוראה אחרי הכשרה מואצת, מדוע צריך את תוכנית ההכשרה הרגילה?" פרופ' אריאב הוסיפה, כי משה"ח מנהיג "מדיניות של דלת מסתובבת" - למשתתפים בתוכנית ההכשרה החלופית יוענק שכר גבוה עד תום תקופת החוזה, שהיא שלוש שנים. לאחר מכן תהיה נשירה ניכרת מההוראה של משתתפי התוכנית.

על מדיניות נוספת של שר החינוך, גדעון סער, להענקת תמריצים לבתי"ס מצליחים, אמרה פרופ' אריאב, כי אין כל הוכחה ליעילותה. לדבריה מדיניות כזו, שהונהגה ברפורמה בחינוך בארצות הברית NCLB - No Child Left Behind, אינה מסתמנת כהצלחה. ראש מכללת בית ברל מציעה מספר פתרונות לבעיית המחסור במורים. אחד הפתרונות הוא הרחבת המחקר על הכשרת המורים, במטרה ליצור בסיס מושכל לקבלת החלטות.

פתרון נוסף הוא שלהכשרה להוראה יתקבלו בעלי תואר ראשון. בסיום ההכשרה יקבלו המתכשרים להוראה תואר שני. לדברי פרופ' אריאב, הכשרה להוראה מסוג זה מסתמנת כיום כמגמה בינלאומית. להכשרה יש יתרונות בולטים; המשתתפים יהיו בעלי אופקים רחבים ושליטה טובה יותר בתחום הדעת מאשר כיום, ותוכניות ההכשרה להוראה יתמקדו בפדגוגיה ודידקטיקה ובעבודה המעשית.

פתרון נוסף מכנה פרופ' אריאב "לא מורה לכל החיים". לדבריה לאנשים כיום יש מספר קריירות במהלך חייהם, ולא אחת כבעבר. ניתן לראות בהוראה את אחת מהקריירות האלו, ולהיערך לקליטת אנשים מבוגרים בני 40 ו-50 למקצוע למשך עשר שנים. כמו כן, יש לאפשר נקודות יציאה מהפרופסיה. מורים שחוקים אפשר להשאיר במערכת בתפקידים שאינם דורשים הוראה ישירה של תלמידים, למשל כחונכים למורים חדשים. כמו כן יש לקיים מאבק ציבורי עם לובי פוליטי-ציבורי על מעמד מקצוע ההוראה. "יש להבהיר לציבור, כי כיום צריך לתת הרבה כבוד לאנשים שעובדים עם ילדים ובני נוער", אמרה פרופ' אריאב.

ביום העיון התקיים פאנל בנושא "מדיניות בהכשרת מורים". ד"ר ציפי ליבמן, מרצה במכללת סמינר הקיבוצים ונציגת המכללות לחינוך במל"ג - המועצה להשכלה גבוהה, מנתה את הגורמים המשפיעים

הבית של תמר - תל אביב

היצחק רבין / אהבה

בית - הספר האקסטרני לבגרות:

לתלמידים בכיתות י', י"א, י"ב המעוניינים בתעודת בגרות מלאה ומתקשים בלימודיהם בשל לקות למידה.

לימודי עזר אחה"צ:

לתלמידים הזקוקים ללימוד ממוקד ולהוראה מתקנת בנוסף על לימודיהם בבית הספר. החלה הרשמת תלמידים למועד הקיץ תש"ע - הלימודים יחלו ב- 20/2/10 מספר המקומות בכיתות מוגבל.

פנו בהקדם ליעוץ ללא תשלום:

03-6481120

מורות מתמחות המשתתפות ב"אופק חדש" מרוצות יותר מעבודתן ממורות מתמחות שלא משתתפות ברפורמה

כך נמצא במחקר בהשתתפות 110 מורות בסוף שנת הסטאז', שערכו חוקרים ממכללת לוינסקי

המורות החדשות שלימדו במסגרת אופק חדש, ובין המורות החדשות שלא לימדו במסגרת התוכנית. בתחום המוטיבציה נמצא, כי העמדה הכללית ביחס לעבודה בהוראה הייתה חיובית יותר אצל המורות שלימדו באופק חדש מאשר אצל המורות שלא לימדו במסגרת התוכנית. המורות שהשתתפו באופק חדש דיווחו על פחות קשיים הקשורים במעמדן כמורות חדשות, והביעו מחויבות גבוהה יותר להתמיד בעבודת ההוראה. גם בנושאי השכר והחופשות נמצאה רמה גבוהה יותר של שביעות רצון אצל המורות שלימדו במסגרת אופק חדש. המורות שלא השתתפו ברפורמה דיווחו על רמה גבוהה יותר של קשיים הקשורים בתפקיד ובמעמד במערכת. עם זאת, לא נמצא במחקר הבדלים מובהקים בין המורות משתי הקבוצות בנוגע לקשיים הקשורים בניהול הכיתה. לא נמצאו גם הבדלים משמעותיים בציונים שהעניקו שתי קבוצות המורות לפרקטיקה של עבודת המורה שנבחנה בתחומים; התמודדות עם ההוראה, יצירת מוטיבציה אצל התלמידים, הקשר עם התלמידים ועם ההורים, ניהול כיתה ומשמעת ועבודה עם תלמידים בעלי צרכים מיוחדים. כמו כן לא נמצאו הבדלים בשביעות הרצון לגבי הקליטה של המורות על ידי מנהלי בתי"ס.

הכשרה בלתי מספקת לרפורמה

המחקר השווה גם את שביעות הרצון מההכשרה להוראה אצל המורות משתי הקבוצות. במחקר נמצא, כי המורות שלימדו במסגרת אופק חדש הביעו שביעות רצון נמוכה יותר מההכשרה להוראה מאשר המורות שלא לימדו במסגרת התוכנית. אי שביעות הרצון של המתמחות שהשתתפו באופק חדש מההכשרה הייתה בעיקר בתחומי הקניית הכלים לעבודה פרטנית, הקניית הכלים לעבודה בכיתה וההתנסות בהוראה. לא נמצא הבדל בין שתי הקבוצות ברמת שביעות הרצון מהלימודים התיאורטיים. כמו כן לא נמצאו הבדלים בין שתי הקבוצות בנוגע לשביעות הרצון מהסטאז' עצמו ומהסיוע של המורות החונכות בבתי"ס.

נקודת התורפה – ניצול שעות השהייה

המחקר עולה, כי למורות חדשות המשתתפות באופק חדש דרוש סיוע בנוגע לניצול יעיל יותר של שעות השהייה בבית"ס. החוקרים ממליצים לבחון באופן מפורט את הקשיים של המורות בניצול יעיל של שעות השהייה, ולגבש דרכי התמודדות איתם. כמו כן יש לבדוק מה הם הצרכים של המורות לגבי העבודה הפרטנית ואת התאמת ההכשרה במכללה לאופק חדש. עורכי המחקר מדגישים, כי אוכלוסיית המחקר כללה מורות מתמחות בלבד, שזו התנסותן הראשונה כמורות בבית"ס. מסיבה זו לא ברור עד כמה ניתן להכליל את ממצאי המחקר לגבי מורות מנוסות יותר, שכבר התרגלו לעבוד בתוכנית שונה. עורכי המחקר מוסיפים, כי דרושים מחקרים נוספים, שיבחנו את השפעתה של תוכנית אופק חדש על פני טווח זמן ממושך יותר מאשר שנה, ובקרב אוכלוסיית מורים מגוונת יותר.

מורות מתמחות המשתתפות ברפורמת אופק חדש, מביעות רמה גבוהה יותר של שביעות רצון מהעבודה בהוראה ממורות מתמחות שאינן מלמדות במסגרת הרפורמה. כך עולה מדו"ח מחקר בשם "הערכת תוכנית אופק חדש מנקודת המבט של מורות מתמחות". את המחקר ערכו ד"ר יצחק גילת, ד"ר רחל שגיא, ד"ר חנה עזר וחיה גונן ממכללת לוינסקי.

במחקר השתתפו 110 מורות בסוף שנת הסטאז'. 46 מהמורות לימדו במהלך השנה במסגרת אופק חדש ו-64 לא לימדו במסגרת הרפורמה. המחקר נערך בשנת הלימודים תשס"ט. במסגרת המחקר ענו המורות על שאלון, שכלל חלק סגור וחלק פתוח. החלק הסגור הורכב מהיגדים. המשיבות התבקשו לסמן בחלק זה את מידת הסכמתן להיגדים בסולם שנע מהציון 1 – "בכלל לא מסכימה", לציון 6 – "מסכימה במידה רבה מאוד". בחלק הסגור של השאלון נבחנו; המוטיבציה לעסוק בהוראה, קשיים בעבודה, שביעות הרצון מהעבודה ומההכשרה להוראה. בחלק של השאלון שהתייחס לאופק חדש, שעליו ענו רק המורות שהשתתפו ברפורמה, נבדקה ההערכה הכללית כלפי התוכנית. כמו כן נבדקו מידת הידע של המורות על אופק חדש, התרומה המקצועית והתרומה לשכר של הרפורמה. בחלק הפתוח של השאלון התבקשו המורות לפרט את היתרונות והחסרונות של אופק חדש.

היתרון המרכזי – השכר

במחקר נמצא, כי 51% מהמורות החדשות המשתתפות ברפורמה הסכימו במידה רבה עם ההיגד "אני שמחה להיות חלק מאופק חדש". 42% מהמורות הסכימו להיגד במידה בינונית ו-7% – רק במידה מעטה. להיגד "אופק חדש תורם בנושא השכר", הסכימו במידה רבה 43% מהמורות ובמידה בינונית – 50% מהמורות. להיגד "אופק חדש ישפר את הישגי התלמידים", הסכימו במידה רבה 42% מהמורות ובמידה בינונית – 42%. ממצא מעניין נוסף של המחקר הוא בנוגע להיגד "לא הנחו אותי כיצד לפעול על פי התוכנית". מתברר, כי להיגד זה הסכימו 64% מהמורות – 37% במידה רבה ו-26% במידה בינונית. נתון זה מצביע על הכנה לא מספקת לאופק חדש של המורות בהכשרה להוראה ובבתי"ס.

בשאלה הפתוחה על יתרונות הרפורמה, מנו 48% מהמורות את המשכורת, 30% את השעות הפרטניות, המאפשרות להשקיע יותר משאבים בכל ילד, ו-20% את הצמצום במספר התלמידים בכיתה. רק 2% מהמורות ציינו את השיפור במעמד המורה וקידומו המקצועי כיתרון המאפיין את אופק חדש.

בסעיף החסרונות ציינו 62% מהמורות את שעות השהייה הרבות מדי בבית"ס. המורות גם סברו כי שעות השהייה אינן מנוצלות היטב, ואינן מפחיתות מעבודת ההכנת לשיעורים שהן מבצעות בבית. 22% מהמורות סברו כי לרפורמה אין יתרון כלכלי, מכיוון שתוספת השכר במסגרתה אינה שווה לתוספת שעות העבודה.

מחויבות גבוהה יותר להוראה

במחקר נערכה, כאמור, השוואה בשביעות הרצון בהוראה בין

■ בית התפוצות פיתח תוכנית לחטיבות הביניים בנושא עבודת ה"שורשים" – בבית התפוצות פותחה לאחרונה תוכנית בשם "משורשים לאמירים". התוכנית מותאמת לעבודת החקר בנושא השורשים, המתקיימת בכיתות ז' במרבית חטיבות הביניים במגזר היהודי. התוכנית מאפשרת לתלמידים להעמיק בחקר שורשי משפחותיהם, ולשמר את הסיפור המשפחתי מתוך חיבור למורשת העם היהודי. מרכיב מרכזי בתוכנית הוא ביקור לימודי בבית התפוצות.

במסגרת הביקור משתתפים התלמידים במשימות שונות, ונחשפים למקורות מידע חדשים של המוזיאון, שיסייעו להם בתהליך הכנת עבודת החקר.

מרכיב נוסף בתוכנית, הנקרא "הסיפור המשפחתי", הוא תחרות עבודות שורשים, שבה משתתפים בתי"ס בארץ ובתי"ס יהודיים ברחבי העולם. מטרת התחרות היא לקדם את חקר המשפחה היהודית בקרב בני נוער בארץ ובעולם. מבית התפוצות נמסר, כי התחרות מהווה תמריץ למצוינות של התלמידים בהכנת עבודות השורשים ובבניית אילנות היוחסין המשפחתיים. בחודש יוני 2010 יתקיים בבית התפוצות טקס חגיגי, שבו יוכרזו העבודות הזוכות בתחרות.

בית התפוצות יקיים יום עיון למורים, המשמשים כמנחים להכנת עבודות השורשים בבתי"ס המשתתפים בתוכנית. במסגרת יום העיון יינתנו למורים כלים וחומרים, שבהם יוכלו להיעזר בעבודתם עם התלמידים.

■ בנות למדע וטכנולוגיה – בחטיבת הביניים אורט במעלה בטבריה מופעלת זו השנה השנייה תוכנית מגדרית של המינהל למדע וטכנולוגיה במשה"ח בשם במו"ט – בנות למדע וטכנולוגיה. מטרת התוכנית היא להגדיל את מספר הבנות הלומדות במגמות המדעים והטכנולוגיה בתיכון. באורט במעלה משתתפות השנה בתוכנית 25 תלמידות משכבת ח'. במסגרת התוכנית עוברות התלמידות תהליכי העצמה, שמתרחשים בסיוע מפגשים בלתי

אמצעיים עם נשים מצליחות מתחום ההייטק, המדע והתעשייה בישראל. כמו כן משתתפות התלמידות בסדנאות אישיות

מטרת התוכנית היא להגדיל את מספר הבנות הלומדות במגמות המדעים והטכנולוגיה בתיכון.

וקבוצתיות ובתוכנית מואצת לפיתוח חשיבה מתמטית גבוהה. החל משנת הלימודים הבאה, ישתלבו התלמידות במסלולי לימוד בפיזיקה, מחשבים, ביוטכנולוגיה ומכטרוניקה. לדברי מנהלת חטיבת הביניים, ענת תורג'מן, בעקבות פתיחת התוכנית אשתקד, עלה השנה ל-37 מספר תלמידות כיתה ט' המשולבות במסלולי הלימוד במדע וטכנולוגיה בביה"ס.

■ "ישראל בעין גיאוגרפית" – תחרות צילום לתלמידי התיכונים – הפיקוח על לימודי הגיאוגרפיה במשה"ח, איגוד האינטרנט הישראלי ומיזם מאגר התמונות "פיקיוויקי", הכריזו לאחרונה על פתיחת ההרשמה לתחרות הצילום הדיגיטאלית "ישראל בעין גיאוגרפית". התחרות המיועדת לתלמידי כיתות י-י"ב.

נושאי התחרות הם; תופעות פיזיות, צורות נוף, תופעות אקלימיות, צורות יישוב, פרויקטים תחבורתיים ותופעות הקשורות לאיכות הסביבה ושמירתה.

מטרת התחרות היא לעודד את התלמידים להתבונן ביחסי הגומלין בין האדם לסביבה באמצעות המצלמה.

הצילומים שיעלו לשלב הגמר של התחרות יוצגו בתערוכה וירטואלית באתר המפמ"ר לגיאוגרפיה. הצילומים הזוכים ייבחרו באמצעות הצבעה וירטואלית של הגולשים באתר, בנוסף לצוות שופטים. טפסי הרשמה לתחרות הועלו לאתר המפמ"ר לגיאוגרפיה.

חינוך מיוחד

■ תלמידי החינוך המיוחד נבחנים לבגרות ומתגייסים לצה"ל – מנהל מחוז חיפה, אהרון זבידה, סייר בשבוע שעבר בבתי"ס לחינוך מיוחד בית אקשטיין בקיבוץ גן שמואל ועמית ונווה אתגר בקיבוץ להבות חביבה. בבתי"ס הדגישו המנהלים, כי נעשה כיום מאמץ מוגבר לאתר בקרב התלמידים יכולות, שיאפשרו להם להיבחן בבחינות הבגרות ולהתקבל לשירות הצבאי.

בבי"ס עמית נפגש מנהל המחוז עם שלושה מהבוגרים המשרתים בחילות האוויר והים. הצעירים סיפרו על ההצלחות והקשיים שהם חווים בצבא. בבי"ס עמית לומדים 65 תלמידים בגילאי 21-12, בעלי רמת אינטליגנציה תקינה, הסובלים מקשיים נפשיים. בביה"ס עלה שיעור הבוגרים המתגייסים לצה"ל בשנים האחרונות מ-50% ל-89%.

לדברי מנהל ביה"ס, יוסי ברקוביץ, במסגרת הכנת התלמידים לחיים שלאחר סיום לימודיהם, מיושמות בביה"ס תוכניות המדגישות אחריות ובחירה, ומסייעות להם להשתלב בקהילה.

בבית אקשטיין, השייך לחינוך המוכר שאינו רשמי, מתגייסים כמעט 100% מהבוגרים לצה"ל. בית אקשטיין הוא ביה"ס לחינוך מיוחד היחידי במחוז חיפה המקיים מגמות לימוד לבגרות. בין המגמות; לימודי רכיבה, תיאטרון וקולנוע. את ביה"ס מנהלת דקלה ויצמן. בבי"ס נווה אתגר לומדים כ-50 תלמידים בגילאי 21-6. לדברי המנהלת, סיגל רמון, מתמקד ביה"ס בקידום הישגי התלמידים

במקצועות הליבה ובטיפוח אקלים מיטבי. בביה"ס מופעלת תוכנית לימודים רב תחומית בשם "אני בריא", שבה משולבים כל מקצועות הלימוד. במסגרת התוכנית מוקנים לתלמידים הרגלי ניקיון אישי וסביבתי, הרגלי תזונה בריאה ופעילות גופנית.

■ מאבחים ליקויי למידה בכף היד – האבחון הביומטרי בכף היד הוכח במחקרים כבעל אחוזי דיוק גבוהים, בקרב ילדים ומבוגרים. השיטה משלבת ידע מדעי משתי דיסציפלינות משלימות – שיטת האבחון PDC של ד"ר ארנולד הולצמן, ושיטת MME, שפותחה על ידי ד"ר מרי לאי. באמצעות שילוב שיטות אלה ניתן לגלות קשת רחבה של תכונות אופי, כישורים וקשיי למידה, כמו ליקויי למידה והפרעות קשב. באמצעות האבחון הביומטרי גם ניתן להעריך את העוצמה של כל תכונה או ליקוי.

על ידי האבחון הביומטרי ניתן לדעת, כבר בגיל צעיר, מהן היכולות השונות של הנבדק. כך גם ניתן לחזות בגיל רך את הקשיים בהם ייתקל הילד, כגון קשיי למידה וקשיים חברתיים, ולנקוט באמצעים על מנת לפתור אותם.

מאגר הנתונים המדעי, שעל פיו מתנהל האבחון הביומטרי, נחשב לפטנט ולסוד מסחרי של מכון המחקר New Horizons Development Centre בהונג קונג. בישראל מנוהל מאגר נתונים זה על ידי מכון "כף ידע" ברעננה. מכון כף ידע מקיים קורס אבחון ביומטרי, המוכר כלימודי השלמה לעובדי הוראה בשנת השתלמות.

■ תלמידים, מורים והורים משתתפים בצוותא ב"קפה מדעי" – תלמידי המגמה למצוינות רב תחומית בתיכון אלון ברמת השרון, ביחד עם הורים ומורים, השתתפו לאחרונה באירוע בשם "קפה מדעי". האירוע, שהתקיים בשעות הערב, עסק בנושא "הקשר בין המוח לנפש". במסגרת האירוע הרצה פרופ' אבשלום אליצור, ממכון ויצמן למדע, על תהליכים פיזיולוגים במוח, המשפיעים על החשיבה והרגש. בהרצאתו סיפר פרופ' אליצור, בין היתר, כיצד התגלה ה-DNA, ותיאר את מבנה המוח ואת חלקיו המשפיעים על הנפש. בסיום ההרצאה, הדגיש פרופ' אליצור את השפעת החום האנושי, הקשר האישי והמגע בין בני האדם על מערכת הדחפים והריגושים.

מביה"ס נמסר, כי בערבי קפה מדעי מרצים אנשי מדע ואקדמיה בתחומים שונים. הערבים מתקיימים בביה"ס אחת לחודשיים, מזה מספר שנים.

■ המכללה מסייעת לתלמידי מגמת התקשורת "לעשות רדיו" – תחנת הרדיו "קול אורנים" הוקמה במכללת אורנים שבקריית טבעון לפני מספר שנים. באמצעות קול אורנים מתנסים הסטודנטים בהפעלת תחנת רדיו במהלך לימודיהם. התחנה פועלת בחסות קול ישראל ושידוריה נקלטים באזור. לאחרונה החליט מנהל התחנה, משה קסטוריאני, ליצור קשר עם תיכונים בסביבת המכללה, במטרה לקרב את בני נוער אל התחנה ולאפשר

לאחרונה החליט מנהל התחנה, משה קסטוריאני, ליצור קשר עם תיכונים בסביבת המכללה, במטרה לקרב את בני נוער אל התחנה ולאפשר להם להתנסות בשידורי רדיו.

להם להתנסות בשידורי רדיו. ביה"ס הראשון שהצטרף ליוזמה הוא אורט אלון ביקנעם. בשבוע שעבר הגיעו אל תחנת הרדיו 10 תלמידי כיתה י' ממגמת התקשורת בביה"ס. התלמידים שהו בתחנה מספר שעות, שבמהלכן החלו לעבוד על מגאזין רדיופוני ביחד עם מנהל קול אורנים. המגאזין, שישודר בקרוב, יעסוק בשפעת החזירים והשפעתה על מערכת החינוך ובטרנד ההתחזקות בדת בקרב מוזיקאים. כמו כן יתקיימו במסגרת המגאזין ראיון עם פרשן צבאי בנושא לכידת ספינת הנשק האיראנית, וסקירה של ספרים וסרטים חדשים.

■ לומדים באמצעות משחק על תרומה לקהילה – תלמידי כיתה ד'2 בביה"ס מכבים בגן יבנה קיבלו לאחרונה שיעור בנתינה, באמצעות משחק בשם "החלף את השקל". המשחק נערך במסגרת פעילות שאורגנה על ידי מחנכת הכיתה והורי ההנהגה הכיתתית. לפעילות קדמו הכנה ודין בכיתה בנושא הנתינה.

המשחק "החלף את השקל" כולל מספר מטרות ערכיות המשולבות זו בזו; גיבוש חברתי, לקיחת אחריות ותרומה לקהילה. במהלך המשחק חולקו התלמידים לקבוצות. כל תלמיד בקבוצה קיבל שקל ושקיות ניילון. הקבוצות יצאו לשכונת ביה"ס. התלמידים פנו לתושבים בשכונה וביקשו מהם לתרום כאוות נפשם תמורת השקל. התלמידים הסבירו לתושבים, כי התרומות יחולקו לנזקקים מהיישוב. מביה"ס נמסר, כי בתוך שעה קלה אספו התלמידים מצרכים, בגדים וצעצועים בכמות גדולה.

בסיכום הפעילות התכנסו הקבוצות. חברי כל קבוצה תיארו בפני חבריהם את חוויותיהם. בתום המפגש הגיע לביה"ס תושב גן יבנה העומד בראש עמותת לנזקקים, שהסביר לתלמידים על חשיבות התרומה ומשמעות הנתינה ללא קבלת תמורה. מביה"ס נמסר, כי הילדים נהנו מאוד מהפעילות והביעו נכונות לחזור עליה גם בשנה הבאה.

חינוך לשמירת הבריאות

■ יום בריאות בית ספרי בסיוע הקהילה – בביה"ס היסודי הראל בלוד נערך לאחרונה יום פעילות בנושא בריאות. במסגרת האירוע הוצבה בחצר ביה"ס ניידת להתרמת דם. כמו כן קיבל כל תלמיד בכניסה לביה"ס מדבקה עם הסיסמה "נפש בריאה בגוף בריא". היום נפתח בטקס שבו פירטה המנהלת, חנה מסטורוב, נתונים על הרגלי התזונה של התלמידים, שנאספו בסקר בית ספרי. בהפסקה חילקו לחבריהם תלמידים, המשמשים כ"שגרירי" התוכנית לטיפול ערכים ומיומנויות חברתיות "מפתח הלב", פירות, ירקות ומיץ תפוזים טרי שסחטו במו ידיהם. כמו כן הוצבו בחצר ביה"ס תחנות, שבהן חתמו התלמידים על אמנת בריאות, הכינו דגלים ליום הבריאות ועוד.

במהלך היום גם התקיימו בביה"ס הרצאות במגוון נושאים הקשורים לבריאות; אורח חיים בריא, תזונה נכונה, נזקי השתייה הממותקת, החייה, נזקי העישון, נזקי החשיפה לשמש ופצעי בגרות. בנוסף לכך התקיימה פעילות גופנית בהדרכת המורות לחינוך גופני ומדריכי כושר גופני.

להצלחת היום תרמו מתנדבים מקהילת ביה"ס ותושבי השכונה, שהרצו בפני התלמידים. בין המתנדבים היו הורים, רופאת ילדים ונציגים ממגן דוד אדום, האגודה למלחמה בסרטן והאגודה לסוכרת נעורים.

■ הסטודנטים למדעי הבריאות הדריכו את התלמידים על השפעת – כ-300 סטודנטים מהפקולטה למדעי הבריאות באוניברסיטת בן גוריון העבירו בשבוע שעבר בהתנדבות הדרכות בנושא שפעת החזירים, בכ-90 בתי"ס וגני ילדים בבאר שבע. הפעילות התקיימה במסגרת פרויקט בשם "להשפיע על השפעת".

הפרויקט הוא פרי יוזמה משותפת של הפקולטה למדעי הבריאות באוניברסיטה, עיריית באר שבע ואסר"ן – אגודת הסטודנטים למדעי הבריאות. מטרת הפרויקט היא להפחית את רמת החרדות משפעת החזירים בקרב התלמידים, ולהנחות אותם כיצד ניתן לצמצם את הסיכוי להידבק במחלה.

מנח"ה - מערכת ניהול חוגים והדרכה מבית "אור-סופט - מערכות מידע"

32M y32M ה126Y

אור סופט מערכות מידע

מערכת רישום הפקת קבלות וחשבוניות מס חיובי אשראי והוראות קבע חישובי שכר מערך שיווק SMS, דוא"ל ניהול מלאי ממשיקים להנה"ח ושכר ועוד פתרונות לניהול יעיל ופשוט

לפרטים לחץ על הקישור 32M y32M ה126Y | העיתון

שנים על 133 ש"ח לשנה. הסכום המרבי שנגבה לשנה מכל כיתה בחיפה לשעת תל"ן עומד על כ-4,000 ש"ח, בעוד שעלותה בפועל היא 6,277-4,972. מהדו"ח עולה, כי העירייה שילמה את ההפרש בעלויות התל"ן, אך לא נמצאו על כך נתונים כלשהם.

מחוז מרכז

■ **סיירה** – ועדת הפרס הארצית של משה"ח, בראשותו של הסמנכ"ל למינהל ומשאבי אנוש, גד אביקסיס, סיירה בשבוע שעבר במוסדות חינוך במועצה האזורית נחל שורק. המועצה היא מועמדת המחוז לפרס החינוך היישובי הארצי לשנת תשס"ט. בנימוקי מנהלת המחוז, סולי נתן, להמלצה לפרס, מצוינת המעורבות האישית והתמיכה הרבה של ראש

בנימוקי מנהלת המחוז, סולי נתן, להמלצה לפרס, מצוינת המעורבות האישית והתמיכה הרבה של ראש המועצה, אלי אסקוזידו, במערכת החינוך בנחל שורק.

המועצה, אלי אסקוזידו, במערכת החינוך בנחל שורק. כמו כן מצוין, כי המועצה קלטה במוסדות החינוך שלה תלמידים רבים ממפוני גוש קטיף, בצורה מהירה ויעילה.

מחוז תל אביב

■ **כנס מתגייסים** – תלמידי שכבת י"ב בכל התיכונים ברמת גן, המורים והמנהלים, השתתפו בשבוע שעבר בכנס מתגייסים, שערך אגף החינוך בעירייה. הכנס נערך בבסיס ההדרכה של חטיבת הצנחנים. במסגרת הכנס נערכה לתלמידים היכרות ראשונה עם בסיס של צה"ל ועם שגרת החיים בצבא. היום כלל צפייה בתצוגת אמצעי לחימה, השתתפות בפאנל עם מפקדים ובעלי תפקידים צבאיים, ארוחה עם החיילים בחדר האוכל וצפייה בתצוגת אש. ראש עיריית רמת גן, צבי בר, ביקר את התלמידים במהלך היום, והדגיש בפניהם את חשיבות השירות הצבאי כתרומה לחברה ולמדינה.

ומפקחים ומדריכים מקצועיים, השתתפו בשבוע שעבר במפגש ראשון במסגרת ההשתלמות השנתית. המפגש כלל הרצאה של היועץ הארגוני גיל שרמייסטר, בנושא "סוגיות בתחומי דיווח, בקרה והערכה", וסדנאות בהנחיית מפקחים בנושאים "מי מדווח למי?" ו"בניית מודל מחוזי לדיווח, לבקרה, להערכה ולמשוב". מנהלת המחוז, אורנה שמחון, אמרה בכנס; "כדי שנוכל לעמוד ביעדים שהצבנו לעצמנו, עלינו לקבל החלטות מושכלות על בסיס נתונים. נוכל לעשות זאת על ידי הבניית תרבות ארגונית ופדגוגית, המבוססת על תהליכי דיווח, בקרה והערכה". לדבריה, המפקח מצוי בצומת חשוב – מחד הוא מקבל את דיווחי מנהלי בתי"ס ובוחר אותם, ומאידך – מעביר לממונים עליו דיווח של ממצאים ותוצאות מדידים, המצביעים על רמת הביצוע שלו ומוקדי החוזק והקושי. שמחון הוסיפה, כי התמקצעות המפקח ופיתוחו האישי בתחומי הדיווח, הבקרה וההערכה הם מרכיבים חשובים בתהליך קבלת ההחלטות המושכל במחוז. את המפגש הפיקו המפקחת על התפתחות מקצועית במחוז, ענת כהן, והמדריכה המחוזית לפיתוח מנהלים ומפקחים, רונית מורן.

מחוז חיפה

■ **תל"ן** – דו"ח מבקר עיריית חיפה לשנת 2008 פורסם לאחרונה. אחד התחומים שבחן הדו"ח היה הפעלת תל"ן – תוכנית לימודים נוספת, בבתי"ס בעיר. בדו"ח נמצא, בין היתר, כי עיריית חיפה לא בדקה את הפעלת התל"ן בבתי"ס כדי לוודא שזו נעשית על פי הנחיות משה"ח ואגף החינוך בעירייה. כתוצאה מכך, לא היו בידי העירייה נתונים מרוכזים על מספר התלמידים ששילמו עבור התוכנית, מספר התלמידים המשתתפים בתוכנית בפועל או מערכת השעות בכיתות שבהן היא מופעלת. המבקר לא קיבל את הסבר העירייה, כי אינה בודקת נתונים אלו מכיוון שהתל"ן הוא נושא פדגוגי, הנבדק ומאושר על ידי מפקחי בתי"ס ומנהל המחוז במשה"ח. בדו"ח המבקר נטען, כי למרות שהתחום הפדגוגי של התל"ן מפוקח ומאושר על ידי משה"ח, על העירייה לרכז את כל הנתונים על התוכנית לצורכי מעקב ובקרה. בדו"ח מצוין עוד, כי התשלום הנגבה מכל תלמיד עבור שעת תל"ן עומד כבר מספר

■ **תגובה נחרצת** – בבי"ס העמק המערבי בקיבוץ יפעת מקפידים לשמור על שקיפות, ולדווח במידעון השבועי על אירועים חיוביים ושיליים כאחד. כך לדוגמה מסופר במידעון האחרון, כי באחד הבקרים בשבוע שעבר נמצאו כמעט כל השולחנות והכיסאות של שכבת י"א מפוזרים מחוץ לכיתות ובמגרש הספורט של ביה"ס. בעקבות בדיקה שערך הצוות התברר, כי למעשה אחראים תלמידים משכבת י"ב. הנהלת ביה"ס קיימה שיחה עם כלל השכבה, שבמהלכה התבקשו האחראים להודות במעשה. מכיוון שעד לשעות הצהריים לא נחשפו התלמידים, הזמין המנהל, רפי ויסמן, לביה"ס שוטר, שהסביר לתלמידים את חומרת המעשה והשלכותיו. בעקבות פעולה זו הודו 11 תלמידים במעשה. במידעון מצוין, כי התלמידים והורים זומנו לשיחת הבהרה וכי התלמידים יענשו. לדברי מנהל ביה"ס; "אני מאמין שתגובה נחרצת ועמדות ברורות עושות את שלהן".

מחוז צפון

■ **בוטל והוחזר** – משה"ח ביטל לאחרונה את ההחלטה שלא לפתוח השנה את תוכנית מיל"ת – מסגרת יום לימודית ותוכנית תוספתיות, בבתי"ס בנצרת עילית. מדובר בתוכנית לתגבור לימודי, שאותה מפעילה קרן רש"י בעשרות יישובים ברחבי הארץ. מעיריית נצרת עילית נמסר, כי המאבק על קיום התוכנית החל במהלך חג הסוכות, לאחר שנודע כי משרד האוצר החליט על הפסקתה בבתי"ס בעיר. באוצר טענו שאין מנוס מלהוציא את נצרת עילית מהתוכנית, שתקציבה קוצץ השנה. הנימוק לכך היה, שנצרת עילית נכללת במדרג טיפוח בינוני (בעשירון החמישי), ואילו בתוכנית הושארו רק יישובים ממדרגי הטיפוח הנמוכים ביותר. לעומת זאת טענה העירייה, כי ביישוב יש מאות תלמידים העונים לקריטריונים הכלכליים-חברתיים שקבע משה"ח לתוכנית. ראש עיריית נצרת עילית, שמעון גפסו, פנה לשר החינוך, גדעון סער, שסייע בביטול החלטת האוצר. בעקבות זאת החלה תוכנית מיל"ת לפעול בבתי"ס היסודיים בעיר בשבוע שעבר. במסגרת התוכנית מקבלים התלמידים יום לימודים ארוך, הכולל ארוחה חמה, תגבור לימודי ותוכניות העשרה.

■ **רמת הביצוע** – כ-120 מפקחים כוללים